

ادامه از صفحه ۴

ایده روشنفکرانه در سرپل ذهاب

✎ **تاماسی** با وزارت خارجه نداشتند که چرا مخالفت کردند؟

والا من نه با سفارت تماس داشتیم که توضیح بخواهم وزارت خارجه چه گفته نه با وزارت خارجه. شاید کرونا را بهانه کرده باشند. البته خیلی بعید می‌دانم که وزارت خارجه موافقت کند.

✎ **چرا؟**

چون فعلا روابط دیپلماتیک بین ما و فرانسه خیلی جالب نیست و پاسخ منفی دادند.

✎ **یادم هست شما یک بار در مصاحبه‌های گفته بودید دانشگاه تهران هم به این طرح علاقه‌مند شده. درست است؟**

کاملا درست است. همان سال قبل از کرونا یعنی سال ۹۸، آقای دکتر نیلی، رئیس دانشگاه تهران و دکتر خضری، معاون ایشان، به علاوه دکتر محمد رحیمیان که مشاور پژوهشی هستند، به این کارها در دهکده امید کمی علاقه‌مند شده بودند. دکتر خضری که آن زمان مشاور رئیس دانشگاه بودند و خودشان هم کرد هستند، گفتند چرا این کار را به‌عنوان یک

طرح که در دانشگاه صورت بگیرد، انجام نمی‌دهید؛ یعنی به‌جای اینکه صادق زیسکلام این کار را انجام دهد، دانشگاه تهران انجام دهد، شما هم باشید، چند نفر دیگر را که شما مناسب می‌دانید دعوت کنیم و به‌صورت یک طرح باشد و دانشگاه تهران پرچمدار توسعه پایدار شود و به‌جای یک روستا، در روستاهای بیشتری کار توسعه پایدار را انجام دهیم. استادان دانشکده کشاورزی و فنی هم قطعاً تمایل دارند در این کار شرکت کنند و شما هم که هستید، من آنچه را در دهکده امید انجام شده سال ۹۸ در قالب یک طرح پژوهشی یا کاربردی به معاونت پژوهشی دانشگاه تهران دادم و به کمیته طرح‌های مردمی کاربردی معاونت پژوهشی رفتم. آنجا کمیته‌ای از استادان مختلف است که آنها گفته بودند با توجه به اینکه بودجه از طریق کمک‌های مردمی است و اعلام می‌شود، طرح خوبی است؛ اما به دلیل کرونا دانشگاه تعطیل شد و کار کمی عقب افتاد. اجرا که مسئولان دانشگاه فعالیت‌های بیشتری دارند، این طرح دوباره به جریان افتاده و از مراحل مختلف عبور کرده، البته همان زمان در هیئت امنای دانشگاه تهران مطرح شد و هیئت امنای موافقت کرد که هیئت مؤسسی از شخصیت‌های دانشگاهی و کسانی که بیرون از دانشگاه هستند و می‌توانند در این زمینه‌ها کمک کنند، تشکیل دهیم. یک هیئت مؤسس ۹ نفری هم با کمک مدیر کل امور پژوهشی دانشگاه تهران انتخاب کردیم و باید به ثبت حقوقی برساییم؛ مثل یک NGO است که البته متولی‌اش دانشگاه تهران بوده.

✎ **طرح دیگری هم بوده؟**

بله، یکی از مهم‌ترین و جدی‌ترین طرح‌هایی که با بدون دانشگاه تهران حتما دنبال خواهیم کرد، طرحی است به نام هر روستا یک کتابخانه.

✎ **برای همان منطقه زلزله‌زده است یا جاهای دیگر.**

یکی از اولین کارهای ما ایجاد کتابخانه در یک کانکس در دهکده امید بود و متوجه شدم چقدر این کار درست بود. نمی‌خواهم بگویم همه بچه‌های روستا به مطالعه روی آوردند اما بیشتر از انتظار ما بود. اینکه در روستا چچه‌ها را به کتاب‌خواندن تشویق کنیم، کار جالبی است. البته این کار را خیریه مهرگان که مسئولیتش با خانم مهندس بهاره امیری همسر آقای کولیوند است، انجام داد و آقای کولیوند و چند نفر دیگر سال‌هاست در روستاهای منطقه کرمانه و کردستان کارهای فرهنگی می‌کنند و در حدود ۳۰ روستا کتابخانه ایجاد شده است. منتها اصل طرح به این صورت است که همه سا در آپارتمان‌هایمان کتاب‌هایی داریم که استفاده نمی‌کنیم. هدف ما این است که این کتاب‌ها را از خانه‌ها جمع‌آوری و در روستاها پخش کنیم. حالا هرچقدر که بتوانیم کتاب جمع کنیم، مثلا صد کتاب برای یک روستا، کتاب‌ها را به روحانی روستا یا مغازه‌دار یا معلم روستا که به این کار علاقه داشته باشد، می‌سپاریم و آن فرد خودش این کتاب‌ها را به اهالی روستا برای مدتی قرض می‌دهد و بعد از پس آوردن کتاب دیگری می‌گیرند. عملاً چندان نیاز مالی نیست. نه کتابخانه درست می‌کنیم نه کانکس می‌بریم. هرچقدر کتاب بتوانیم جمع‌آوری کنیم، در روستاهای مختلف پخش می‌کنیم. ابتدا خیلی امید نداشتیم این کار شدنی باشد اما نکته جالب این است که این کار الان در ۴۰، ۳۰ روستا در کرمانشاه و کردستان توسط خیریه مهرگان صورت گرفته و موفقیت‌آمیز بوده، به همین خاطر اگر کمی کرونا اجازه فعالیت بدهد، قرار است این کار را انجام دهیم.

✎ **در تهران کتاب‌ها را جمع‌آوری می‌کنید و در کرمانشاه هم که خیریه مهرگان است، در استان‌های دیگر چه می‌کنید؟**

به‌رحال افراد داوطلب را در استان‌های مختلف انتخاب می‌کنیم و به مردم استان اعلام می‌کنیم کتاب‌هایشان را برای آن آدرس بفرستند. حدود ۵۰، ۴۰ نفر سال ۹۸ به دانشگاه تهران کتاب فرستاده بودند. البته خیلی‌ها شاید حوصله نداشته باشند کتاب‌ها را به پست ببرند و بفرستند. خب هزینه پست هم هست. می‌توانیم با موتور یا به شکل دیگری این کار را انجام دهیم و برای کسانی که داوطلب هستند، اگر خودشان حاضر به پست نیستند ما هزینه پست را تقبل کنیم. به‌رحال این کار شدنی است. یا از ناشران و کتابخانه‌ها بخواهیم کتاب‌های اضافه را در اختیار این طرح بگذارند که در روستاهای مختلف توزیع کنیم. می‌شود گفت دهکده امید شروع کار بوده و ان‌شاءالله بتوانیم این کار را ادامه دهیم.

محمدحسین یاورى

ارتباط موقله نفت و امنیت در منطقه خلیج فارس از موضوعات مهم منطقه‌ای و جهانی است که باعث چالش‌هایی در منطقه خلیج فارس شده است. این منطقه از قرن‌ها پیش از زمان تمدن بین‌النهرین از اهمیت تجاری و نظامی برخوردار بوده است. این منطقه به دلیل وجود منابع نفت در قرن گذشته و قرن حاضر مورد توجه جهان قرار گرفته و امنیت این منطقه را تحت تأثیر قرار داده است. در این گزارش به سه پرسش پاسخ می‌دهیم؛ ابتدا به چرایی اهمیت نفت و به اهمیت منطقه خلیج فارس اشاره می‌کنیم و سپس به انواع بازیگران و ارتباط آنان با هم می‌پردازیم و در نهایت به آینده نفت و تأثیر آن بر امنیت خلیج فارس خواهیم پرداخت.

اهمیت نفت و منطقه خلیج فارس

نفت یا پترولیوم یکی از انواع سوخت‌های تجدیدناپذیر به حساب می‌آید. این ماده غلیظ به رنگ سیاه، قهوه‌ای و سبز تیره، مشابه خون در پیگر جهان مدرن است و طیف گسترده‌ای از کارکرد را برای انسان مدرن از سوخت برای حمل‌ونقل تا صنعت و داروسازی و پوشاک شامل می‌شود. باوجوداین حوزه استخراج آن به اندازه ویژگی‌های آن گسترده نیست و محدود به مناطق خاصی است. در منطقه خلیج فارس برای اولین بار در ۲۸ می ۱۹۰۱ یک امتیاز انحصاری ۶۰ساله برای اکتشاف و استخراج نفت در کل ایران (به پنج ایالت شمالی کشور) به شخص ویلیام ناکس دارسی انگلیسی داده شد و در سال ۱۹۰۸ در مسجدسلیمان اولین چاه تجاری نفت فوران کرد و پس از ایران، کشور عراق دومین کشور خلیج فارس و خاورمیانه در صنعت نفت است و اولین امتیاز آن در سال ۱۹۲۵ از طرف عراق به شرکت نفت ترکیه که انگلیسی بود، داده شد. در بررسی‌های تاریخی دو رخداد مهم باعث تغییر در سؤزفت منطقه خلیج فارس شد. ابتدا اکتشاف راه آبی مدافع آمپدیوک توسط واسکو دوگاما پرتغالی که باعث شروع استعمار کهنه (پرتغال) از قرن ۱۶ تا خروج انگلستان در ۱۹۷۱ شد و دوم کشف نفت در شروع قرن بیستم که نتنها این منطقه را به یکی از مهم‌ترین مناطق امنیتی و انرژی جهان تبدیل کرد، بلکه باعث تغییر شکل جامعه و دولت‌ها از جامعه سنتزلی سنتی به مدرن شد. با توجه به این جمع‌وسیع که از ذخایر نفت در غرب آسیا و به‌ویژه منطقه خلیج فارس قرار دارد و نبود منابع نفتی (مانند ژاپن) و کمبود این منبع (مانند چین) و هزینه ارزان و استخراج نفت در خاورمیانه نسبت به کشور خود (مانند آمریکا) باعث حضور و دخالت نظامی و سیاسی در منطقه شده است.

بازیگران نفتی و ارتباط آنان با یکدیگر

بازیگران به طور کلی در این بحث در منطقه خلیج فارس و محیط بین‌الملل به سه دسته تقسیم می‌شوند: ۱. بازیگران رسمی که شامل دولت‌های رسمی می‌شوند که خود این مورد به دو دسته تقسیم می‌شوند. بازیگران منطقه مانند ایران، عراق، کویت، عربستان، بحرین، قطر، امارات متحد عربی و عمان و بازیگران فرامنطقه‌ای مانند آمریکا، انگلستان، چین و... ۲. بازیگران غیردولتی که در حوزه خاورمیانه و خلیج فارس فعالیت می‌کنند؛ اما مورد شناسایی حقوق داخلی و بین‌الملل قرار نگرفته‌اند و اکثریت به شکل گروه‌های شبه‌نظامی فعالیت می‌کنند که در زمان گذشته می‌توان به رؤسای ایلات و قبایل و در زمان حال می‌توان به گروه‌هایی مانند داعش اشاره کرد. ۳. بازیگران غیررسمی ولی تأییدشده حقوقی از لحاظ حقوق داخلی و بین‌الملل که شامل شرکت‌های نفتی هستند، مانند توتال، رویال داچ شل و... .

بازیگران رسمی خلیج فارس

همان‌طورکه ذکر شد، این دسته از بازیگران به دو دسته منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای تقسیم می‌شوند. اگر خواسته باشیم به اولین حضور خارجی در خلیج فارس به خاطر عوامل نظامی و نفتی اشاره کنیم، می‌توان کشور انگلستان را ذکر کرد. نیروی دریایی انگلستان برای کشتی‌های نظامی خود از سوخت زغال سنگ استفاده می‌کرد و این کار باعث شده بود که از فاصله دور این کشتی‌ها به واسطه دود خود نمایان باشند؛ بنابراین تصمیم به تغییر سوخت می‌گیرد. عبدالرضا هوشنگ‌مهدهوی می‌گوید: نیروی دریایی انگلستان تصمیم گرفت سوخت کشتی‌های جنگی خود را از زغال سنگ به نفت سیاه تبدیل کند؛ بنابراین با شرکت نفت دارسی وارد مذاکره شد و آن را تشویق به ادامه عملیات کشف نفت در ایران کرد، این بار عملیات اکتشاف نفت در خوزستان شروع شد و در ۲۶ می ۱۹۰۸ مهندسان حفاری انگلستان در مسجدسلیمان به منابع نفت برخورد کردند. پس از این موفقیت بزرگ شرکت نفت ایران و انگلستان در لندن به ثبت رسید و دولت انگلستان قسمت عمده سهام آن را به دست گرفت تا بتواند سوخت مورد احتیاج نیروی دریایی خود را به قیمت ارزان تأمین کند.

موضوع کشف نفت در منطقه خلیج فارس باعث شد در جنگ جهانی اول، به علت نقش نفت در تجهیزات نظامی، این منطقه مورد توجه قدرت‌های اصلی جنگ قرار بگیرد و حکمیت و بی‌طرفی ایران از سوی نیروهای متفقین و متحدین در جنگ جهانی اول نقض شود. این اهمیت تا آنجا بود که انگلستان به محض شروع جنگ تصمیم گرفت نیروهای نظامی و امدادی خود را از هندوستان به بین‌النهرین اعزام کند تا از تأسیسات نفتی حفاظت کند و در نهایت امنیت غذایی، شهری و... دچار مشکل شد. بعد از پیروزی متفقین بر متحدین و فروپاشی کشور عثمانی با دخالت کشورهای فرامنطقه‌ای و فراداردایی مانند سایکس‌پیکو به سازماندهی

اقتصاد

خلیج فارس به کدام سو می‌رود؟

آینده نفت و تأثیر آن بر امنیت خلیج فارس

عظیمان

و شکل‌گیری کشورهای وابسته و دست‌نشانده در خاورمیانه مانند عربستان سعودی، عراق، اردن و... دست زدن و صلحی بود بین طرفین جنگ که پایان تمام صلح‌ها در منطقه بود و باز داستان جنگ جهانی دوم و نقض حکمیت و بی‌طرفی کشورهای منطقه اما این بار نه‌تنها به خاطر نفت، بلکه به خاطر پل پیروزی چرچیل و استالین در برابر نیروهای نازی و رساندن بیش از پنج میلیون تن سازوبرگ و مهمات از راه خلیج فارس و ایران به شوروی؛ اما در نهایت کشور ایران در آغاز سده ۱۴۰۰ متوجه این منبع بزرگ ثروت و قدرت می‌شود و کارهایی برای خروج از استعمار نفتی انگلستان از پاره‌کردن و سوزاندن قرارداد نفتی تا انجام بزرگ‌ترین اعتصاب در منطقه انجام شد و در نهایت با هوش و ذکاوت دکتر مصدق در ۲۹ اسفند ۱۳۲۹ نفت ایران ملی می‌شود، اما این هوش و ذکاوت دیری نمی‌گذرد که با تحریم‌های ظالمانه انگلستان علیه کشور مصدق او را شکست می‌دهد و مردمی که صبح درود بر مصدق می‌گفتند، حال سرگ بر مصدق می‌گفتند و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ از سوی آمریکا و انگلستان صورت گرفت. در بحث بازیگران منطقه می‌توان آنها را به دو دسته تقسیم کرد؛ گروهی همراه با مذاکره و میدان‌های نفتی مشترک حل شد مانند کویت، عربستان، ایران، قطر و امارات، اما دسته دوم که مهم‌تر است، باعث کشته، مجروح‌شدن و آواره‌شدن هزاران نفر شد. جنگ حزب بعث صدام حسین با ایران با خواسته خروج از ضعف بندری در خلیج فارس و دسترسی به نفت ایران و در نهایت هشت سال جنگ فرسایشی و سوز و شکرهای اسلحه‌سازي بازیگران فرامنطقه‌ای و سپس حمله عراق به کویت که باعث شد نقش کشور آمریکا به بهانه امنیت خلیج فارس و امنیت انرژی در منطقه پررنگ‌تر شود و نه صدام به نفت رسید و نه خود را از تنگنای استراتژیکی رها کرد، بلکه کشور خود را به ویرانه‌های جنگ ایران و کویت تبدیل کرد. آمریکا با ایجاد ترس در بین بازیگران جنوبی خلیج فارس، شورایی را بدون حضور ایران تشکیل داد، اما این شورا بدون حضور بازیگر فعال منطقه یعنی ایران، نمایان و شکننده است و به‌راستی خداوند آن ملتی را سروری داد که تقدیرش به دست خویش نبوشت و تنها راه صلح و آرامش منطقه، دوستی طرفین بدون دخالت بازیگران فرامنطقه‌ای است.

آینده نفت و تأثیر آن بر خلیج فارس

صنعت و تکنولوژی جهان روزبه‌روز در حال پیشرفت است و روش‌های جایگزینی برای نفت پیدا شده که نیاز به نفت کشورهای خاورمیانه را روزبه‌روز کمتر می‌کنند؛ برای مثال بسیاری از کمپانی‌های خودروسازی دست به ساخت خودروهای برقی زده‌اند، بسیاری از کشورها از روش‌های بازیافت زیاله و فراوری دوباره آن استفاده کرده و به سمت انرژی تجدیدپذیر به‌جای بشکه‌های نفتی خلیج فارس حرکت کرده‌اند. در داخل منطقه هم روزبه‌روز به پایان ذخایر نفتی نزدیک می‌شویم، این از یک سو خوب و از سوی دیگر بد است؛ خوبی آن کم‌شدن توجه قدرت‌های خارجی به این منطقه است و این

منطقه به‌صورت منطقه حالی میان پیمان شانگهای و ناتو درمی‌آید و بدی آن به خاطر این است که بسیاری از دولت‌های منطقه، دولت نفتی هستند و اگر نفتی در کار نباشد، نه درآمدی هست و نه سرمایه‌گذاری‌ای و با توجه به سه‌برابردن جمعیت جوان تا سال ۲۰۳۰ این کشورها با مشکل بی‌کاری روبه‌رو می‌شوند و امنیت کاری و در بی‌بی‌بی آن امنیت غذایی و امنیت مالی و... آنها به خطر می‌افتد. بسیاری از جمعیت جوان کشور در درون شهرها هستند و با یک خودبیکانگی و بوجی به دلیل اقتصاد نفتی که در حال رکود است، روبه‌رو هستند و این بوجی اغلب توسط گروه‌های غیردولتی ملی و جنبش‌ها پر می‌شود و حتی امنیت اخلاقی جامعه اسلامی با خطر روبه‌رو می‌شود، اگر ما این موضوع را فاکتور بگیریم، دمای سیاره زمین در حال افزایش است و گفته می‌شود این افزایش دما به خاطر همین بشکه‌های نفتی است که اکثریت از خاورمیانه آمده است. گرم‌شدن زمین مشکل نفت را به کمبود آب هدایت می‌کند و گفته می‌شود منطقه خاورمیانه به سمت منازعه بر سر آب به جای نفت می‌رود و اگر آب کم باشد، کشورهای خاورمیانه با کمبود محصول روبه‌رو می‌شوند (سرچشمه رود فرات در ترکیه است و ترکیه با احداث سد منطقه دجله و فرات عراق را خشک می‌کند) و در نتیجه امنیت کار و امنیت غذایی و در نهایت جانی در خطر می‌افتد. بهترین راه‌حل برای خروج از اوضاع آینده این است که اقتصاد کشورهای منطقه از حالت دولت نفتی خارج شود و به‌سوی گردشگری و صنایع دیگر سوق داده شود و هرچه سریع‌تر به سمت انرژی‌های پاک حرکت کند و یک جامعه مشترک‌المنافع مانند ناتو با بازیگری تمام اعضا ایجاد شود.

سود و زیان‌های نفت

از این نوشته می‌توان نتیجه گرفت که منبع نفت یک طیف سود و باخت دارد. سود آن از این لحاظ است که یک منبع عظیم ثروت در منطقه است و پای سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی را به این منطقه باز کرده و باعث شده جوامع و حکومت سنتی منطقه به سمت مدرنیته حرکت کنند و چه‌بسا با وجود نداشتن نفت این اتفاق رخ نمی‌داد و این منطقه به یک منطقه کم‌اهمیت تبدیل می‌شد. طیف باخت این است که منطقه به علت وجود نفت با دخالت بیگانگان در جهت چرخش سیاست منطقه به نفع خود بوده است و باعث شده منطقه به یک زادخانه عظیم نظامی تبدیل شود و امیدوار هستیم که این انبار عظیم تسلیحاتی با کربیتی بی‌خطر روشن نشود و کشورها با همکاری یکدیگر به سمت صلح و ثبات حرکت کنند.

خبر

بورس سعودی ماند

● **شرق:** بازار سرمایه دیروز نیز مانند روزهای گذشته روند صعودی ضعیفی داشت و شاخص کل بورس بیش از ۹ هزار واحد افزایش یافت. شاخص کل بورس با شش هزار و ۶۶ واحد افزایش به رقم یک میلیون و ۲۵۴ هزار واحد رسید. شاخص کل با معیار هم‌وزن هم ۵۴۵ هزار واحد افزایش یافت و رقم ۴۳۴ هزار و ۸۳۶ واحد را ثبت کرد. معامله‌گران این بازار ۷۱۹ هزار معامله به ارزش ۶۴ هزار و ۵۸۱ میلیارد ریال انجام دادند. صنایع پتروشیمی خلیج فارس، سرمایه‌گذاری نفت و گاز و پتروشیمی تأمین، معدنی و صنعتی چادرمولو، توسعه معادن و فلزات، فولاد خوزستان، پالایش نفت اصفهان و بانک ملت نسبت به سایر نمادها بیشترین تأثیر مثبت را روی بورس گذاشتند. شاخص کل فرابورس هم با ۱۹۸ واحد افزایش رقم ۱۷ هزار و ۴۷۰ واحد را ثبت کرد. در این بازار ۴۴۶ هزار معامله به ارزش ۴۴۷ هزار و ۴۲۳ میلیارد ریال انجام شد. پتروشیمی مارون، پتروشیمی زاگرس، پلیمر آریاساسول، بیمه پاسارگاد، پتروشیمی تندکویان، بانک دی و سرمایه‌گذاری صبا تأمین نسبت به سایر نمادها بیشترین تأثیر مثبت را روی بورس گذاشتند.

وزیر صمت: ۵۰ هزار تُن مرغ وارد می‌شود

● **مهر:** وزیر صمت گفت: برای تأمین مرغ در ماه مبارک رمضان مجوز واردات ۵۰ هزار تُن مرغ برای شرکت پشتیبانی امور دام صادر شده است. علیرضا رزم‌حسینی در نشست فوق‌العاده کمیسیون‌های صنایع و معادن، کشاورزی و اقتصادی مجلس درباره تمهیدات انجام‌شده برای بازار شب عید و ماه مبارک رمضان، اظهار کرد: جهاد کشاورزی مسئولیت تأمین مرغ در کل کشور را بر عهده دارد و وزارت صمت براساس وظیفه ابلاغ‌شده، مرغ را از کشتارگاه براساس مصرف و نیاز تحویل می‌گیرد تا در شبکه تسک‌ها، اصناف و فروشگاه‌های سراسر کشور توزیع کند. او تصریح کرد: در تنظیم هرچه بهتر بازار، هماهنگی و تعامل همه دستگاه‌های مرتبط و دی‌ریط حائز اهمیت است. وزیر صنعت، معدن و تجارت ادامه داد: برای تأمین مرغ در ماه مبارک رمضان مجوز واردات ۵۰ هزار تُن مرغ برای شرکت پشتیبانی امور دام صادر شده است تا در کنار تولید داخل بتوانیم بازار را تنظیم کنیم.

طرح‌های تسهیلاتی ویژه بانک مسکن

هم‌تا، هم‌راه، مانا

متناسب با سلیقه و توان مالی شما

حداقل مدت سپرده‌گذاری	نرخ سود تسهیلات	سقف تسهیلات
هم‌تا	۱۵	۲۰۰ میلیون تومان
هم‌راه	۱۷	۲۰۰ میلیون تومان
مانا	۱۸	۱۵۰ میلیون تومان

سال نو مبارک

بانک مسکن

مشتری گرامی، برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت بانک مسکن به نشانی www.bank-maskan.ir مراجعه و یا با شماره تلفن ۹۰۸۸-۹۰۸۱ تماس حاصل فرمایید.